

ZORUNLU EĞİTİMDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

İLKE Yayın No: 261
E-ISBN: 978-625-8350-16-6

Düzenleme Ekibi

Doç. Dr. Ayhan Öz, *EPAM Direktörü*
Öğr. Gör. Mehtap Güven Çoban, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*
Ayşe Betül Güler, *Araştırma Asistanı*
Zeynep Yalçıntaş, *Araştırmacı*

Yayın Koordinatörü

Mehtap Nur Öksüz

Raportörler

Enise Akçin, Sevde Nur Yerişenoğlu

Tasarım

Mediha Demirden

Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul | +90 216 532 63 70 | epam@ilke.org.tr | ilke.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfının yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Raporda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfını bağlamaz.

ZORUNLU EĞİTİMDE YABANCI DİL
ÖĞRETİMİ ÇALIŞTAYI
SONUÇ RAPORU

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı
2025, İstanbul

EĞİTİM POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ

İLKE Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM); Türkiye’de eğitimin dönüşümünü izleyen, analiz eden ve geleceğe yönelik politika önerileri geliştiren bir araştırma merkezidir. EPAM, toplumsal sorumluluk bilinciyle, Türkiye’nin eğitim alanındaki birikimini yapay tartışmalardan uzak, çözüm odaklı bir yaklaşımla ele alır. Hedefi, eğitimin niteliğini artıracak bilgi ve vizyon üretmek; bu birikimi toplumla paylaşmaktır.

EPAM; ihtiyaç odaklı, kanıta dayalı ve kapsayıcı çalışmalar yürütür. Eğitimdeki gelişmeleri tarihsel ve kuramsal perspektiften analiz eder, veri üretir, uygulanan politikaları inceler ve farklı görüşleri bir araya getirerek tartışmalara derinlik kazandırır.

Merkezin öne çıkan çalışmaları arasında yayınlar, eğitimler, çalıştaylar ve seminerler yer alır. Alan izleme raporları, analizler, saha araştırmaları, politika notları ve görüş yazılarıyla eğitim alanına çok yönlü katkı sunar. EPAM, Türkiye’nin eğitim birikimini görünür kılar, gelişmeleri kayda geçirerek tarihe not düşer.

İhtiyaç Odaklı, Kanıta Dayalı, Kapsayıcı

dinleme japonca etkileşimli
ilgiye yönelik içerik öğrenme
dili aktif kullanım somut hedefler kültürel
öğrenmede süreklilik bağlama
dil pratiği uygunluk
fırsatları konuşma
kalabalık sınıflar müfredat
sosyo-duygusal güncelleme
destek hata yapma korkusu seviye farklılıkları
öğretmen-öğrenci ilişkisi
arapça yapay zeka
dili aktif kullanım destekli öğrenme
japonca almanca oyunlaştırma
ispanyolca yazma
sınav korkusu
öğrenci katılımı dijitalleşme
dört beceri dinleme öğrenmede süreklilik
değerlendirmesi somut hedefler
öğrenci katılımı sınav korkusu
kültürel bağlama uygunluk akran desteği

sınav odaklı sistem
yoğunlaştırılmış
dil eğitimi
öğrenme iklimi
psikolojik faktörler
dil becerileri
esnek değerlendirme
modelleri
ilgiye yönelik içerik
hedef belirleme
akran desteği

öğretmenlerin
pedagojik
donanımı
dil maruziyeti
motivasyon
güvenli ortam
gerçek dünya bağlamı
fransızca
ingilizce
öğretmen niteliği
öz-yansıtma

İçindekiler

Giriş	5
Yabancı Dil Eğitiminde Son Dönem Politikaları	8
Gündemin Nabızı: Öne Çıkan Temalar	11
Yabancı Dil Eğitimine Panoramik Bakış: Çalıştayda Ne Konuşuldu?	12
5 Kilit Sorun, 5 Hızlı Eylem Önerisi	18
Sonuç	20

Giriş

Yabancı dil eğitimi; günümüzün küresel bilgi toplumunda sadece dilbilimsel yeterlikler kazandırmakla kalmayıp, kültürlerarası diyalogun güçlendirilmesi ve bireylerin akademik ile mesleki rekabet avantajının artırılması bakımından da hayati bir öneme sahiptir. Ancak Türkiye’de zorunlu eğitim kademelerinde uygulanan yabancı dil müfredatı, çağdaş dil öğretimi yaklaşımlarını tam anlamıyla yansıtamamakta; öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, ölçme-değerlendirme yöntemleri ve dijital araçların entegrasyonundaki yetersizlikler, öğrencilerin öğrenme motivasyonu ve dil edinimindeki başarılarını sınırlamaktadır (Güven Çoban, 2025). Bu rapor, 8 Mayıs 2025’te İLKE Vakfında gerçekleştirilen “Zorunlu Eğitimde Yabancı Dil Öğretimi” çalıştayında bir araya gelen eğitimcilerin ve akademisyenlerin sahadan gözlem ve görüşlerini temel alarak, karşılaşılan güçlüklerle ışık tutmayı ve çağdaş eğitim yaklaşımlarıyla sürdürülebilir çözümler geliştirilmesine rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Çalıştaya farklı eğitim kademeleri ve dillerde öğretim veren öğretmenler ile dil alanında uzman

akademisyenler katılım sağlamıştır. Çalıştay, **“Türkiye’de Zorunlu Eğitimde Yabancı Dil Öğretimi”** Politika Notu yazarı Öğr. Gör. Mehtap Güven Çoban’ın moderatörlüğünde ilerlemiştir.

Çalıştay boyunca, her katılımcı, belirlenen tematik başlıklar etrafında odaklı tartışmalara katılmış; katılımcıların sahadan edindikleri gözlemler paylaşılmıştır. Tartışmalar; öğrenme motivasyonu, öğrenci profili, öğretmen yeterlikleri, materyal uyumu ve ölçme-değerlendirme gibi başlıklarda yoğunlaşmış; katılımcılar arasında derinlemesine fikir alışverişi yapılmıştır.

Rapor; doğrudan katılımcı görüşlerine, yerinde tutulan oturum notlarına ve ortak değerlendirme sürecinde şekillenen çıkarımlara dayanmaktadır.

Bu rapor neye hizmet eder?

- Yabancı dil öğretiminin mevcut durumunu veriye ve gözleme dayalı biçimde ortaya koyar.
- Alan uygulamaları ile eğitim politikaları arasındaki kopukluğun giderilmesine yardımcı olur.
- Eyleme geçirilebilir, ölçülebilir ve uyarlanabilir öneriler sunar.

KATILIMCILAR

İLKE Vakfı

8 Mayıs 2025 | 17.00

Doç. Dr. Ayhan Öz, EPAM Direktörü

Öğr. Gör. Mehtap Güven Çoban, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Doç. Dr. Cumhuriyet Ersin Adıgüzel, İstanbul Üniversitesi/Kadıköy Anadolu İmam Hatip Lisesi

Dr. Öğr. Üyesi Ümit Atlamaz, Boğaziçi Üniversitesi

İlhan Gökçöl, Nezahat Aslan Ekşioğlu İlköğretim Okulu

Mahir Yıldırımoglu, Cağaloğlu Anadolu Lisesi

Satoko Boz, İTO Marmara Anadolu İmam Hatip Lisesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdussamet Bakkaloğlu, Marmara Üniversitesi

Faruk Salman, Kadıköy Anadolu İmam Hatip Lisesi

Türkiye’de Yabancı Dil Eğitiminde Son Dönem Politikaları

Hazırlık Sınıfı ve Okul Türlerinde Standardizasyon

Anadolu Liselerinde ve Özel Liselerde bir yıl süren İngilizce hazırlık sınıfı kaldırıldı; tüm lise türlerinde (Anadolu, Meslek, Genel) İngilizce eğitimi tek çizelgeye ve derse dönüştü. Yabancı dil ağırlıklı özel lise çeşidi sonlandırılarak “Anadolu Lisesi” tüm liseler için standart hâle getirildi.

Hazırlık Sınıfı Esnekliği ve Öğretmen İstihdamı

Devlet okullarında hazırlık sınıfı açma kriterleri gevşetildi; Anadolu/Fen/Sosyal Bilimler liselerinde hazırlık sınıfı açma kararı, ilgili zümrelere bırakılarak okullara özerklik tanındı. Yabancı dil branşına, diğer alanlardan daha yüksek oranda öğretmen atama önceliği getirildi.

2005

2006

2009

2012

İlköğretimde Erken Başlangıç ve İkinci Dil Seçeneği

Yabancı dile zorunlu olarak başlangıç dönemi 4. sınıfa indirildi. Ortaokullarda mecburi 4 saat İngilizce’ye ek olarak, öğrenci ve okula bağlı olarak seçmeli ikinci yabancı dil (Almanca/Fransızca vb.) dersi müfredata alındı.

4+4+4 Reformu ve 2. Sınıf Başlangıcı

Devlet okullarında hazırlık sınıfı açma kriterleri gevşetildi; Anadolu/Fen/Sosyal Bilimler liselerinde hazırlık sınıfı açma kararı, ilgili zümrelere bırakılarak okullara özerklik tanındı. Yabancı dil branşına, diğer alanlardan daha yüksek oranda öğretmen atama önceliği getirildi.

TEOG ile Dil Öğreniminin Ölçme-Değerlendirmesi

SBS yerine TEOG'un getirilmesiyle 8. sınıf sonundaki merkezi sınava yabancı dil soruları eklendi. Ortaöğretime geçişte dil başarısı da tıpkı matematik ve Türkçe gibi puanlamaya dahil edildi.

2023 Eğitim Vizyonu ve İletişimsel Yaklaşımına Geçiş

MEB'in 2023 Vizyon Belgesi, yabancı dil müfredatını okul türüne göre çeşitlendirme, iletişim odaklı öğretim yöntemlerine geçiş, performans temelli ölçme-değerlendirme ve öğretmen niteliğinin artırılmasını ana hedef olarak koydu.

Çoklu Yabancı Dil Modeli ve Yaz Okulları

Ortaokullarda pilot "Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli" başlatıldı; öğrencilere birden fazla yabancı dil tanıtımı ve seçmeli kulüpler açıldı. Yaz döneminde 4-12. sınıflara ücretsiz İngilizce yaz okulları düzenlenerek dil maruziyeti artırıldı.

2013

2017

2018

2020

2022

Ortaokul 5. Sınıfta Yoğun Dil Hazırlığı Pilot Uygulaması

620 pilot okulda 5. sınıflar, haftada 15 saat yoğunlaştırılmış İngilizce programıyla "hazırlık sınıfı" modeli kapsamında okutuldu. Diğer ders saatleri yeniden çizelgelendi; ilk kez ortaokul düzeyinde hazırlık sınıfı uygulamasına geçildi.

Dijital ve Uzaktan Dil Eğitimi Altyapısının Kurulması

Pandemi döneminde EBA canlı dersleri, EBA TV yayınları ve "Dinle-Konuş Portalı" gibi araçlarla uzaktan ve dijital İngilizce eğitimi altyapısı hızla hayata geçirildi. FATİH projesiyle etkileşimli tahtalar ve dil laboratuvarları yaygınlaştı.

Gündemin Nabızı: Öne Çıkan Temalar

	Problem Alanı	Problemin Niteliği	Stratejik Çözüm
	Motivasyon	Dil öğrenmede hedefsizlik, öğrenmeye karşı isteksizliği doğuruyor.	Yaşa uygun hedeflerin oluşturulması, sosyal bağlamların güçlendirilmesi.
	Müfredat	İçerik güncel değil.	Güncel, modüler ve ihtiyaca göre esnek içerik tasarımı.
	Öğrenme Ortamı	Kalabalık sınıf, konuşma kaygısına sebep oluyor.	15 kişiyi aşmayan sınıf ortamlarının oluşturulması; psikolojik güven ortamının temini, hata yapma korkusunun önüne geçilmesi.
	Ders Saatlerinin Dağılımı	Dağınık ders saatleri, dil öğrenmede verimsiz oluyor.	İsteğe bağlı bir yabancı dil eğitiminin verilmesi, sürece yayılan bir dil öğretimi yerine yoğunlaştırılmış hazırlık sınıflarının oluşturulması.
	Dijitalleşme	Yapay zeka, yalnızca doğru cevaba ulaşmak için kullanılıyor.	Süreç odaklı, etkileşimli dijital araçların geliştirilmesi.

Yabancı Dil Eğitime Panoramik Bakış: Çalıştayda Ne Konuşuldu?

Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları ve Güncel Durumu

Tespitler:

- **Dil Eğitiminin Başlangıç Yaşı:** Türkiye’de 2012’de yürürlüğe giren 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte dil eğitimi 2. sınıftan itibaren başlatılmış olsa da, erken başlangıç öğrencilerin dil becerilerini derinlemesine geliştirmeye yeterli olmamaktadır.
- **Dil Eğitimi Süresi:** Dil eğitimi süresi, okul imkanlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bazı okullarda haftada 18 saate kadar dil eğitimi yapılırken, diğer okullarda bu süre daha kısa olabilmektedir. Bu durum, eğitimde eşitsizliğe yol açmakta ve öğrencilerin dil becerilerinin gelişimini engellemektedir.
- **İlkokulda Dil Eğitimi:** İlkokulda yabancı dil eğitimi süresi, önceki 3 saatten 2 saate düşürülerek kısıtlanmıştır. Ayrıca, okullar arasındaki dil eğitimi süresi farkları, eğitimde eşitsizliklere yol açmaktadır. Bu durum, özellikle dil öğrenme temellerinin atıldığı yaş grubundaki öğrenciler için kritik bir fırsat kaybına yol açmaktadır.

Öneriler:

- **Erken Başlangıç ve Süre Uzatımı:** Yabancı dilde kalıcı ve etkili öğrenme için eğitime 2. sınıftan önce başlanmalı; çünkü erken yaşta başlayan eğitim, dil gelişiminin güçlü temellerle inşa edilmesini sağlar. Bu bağlamda, ilkokulda dil eğitimi süresi artırılmalı ve öğrencilere dilin günlük yaşamda nasıl işlevsel bir araç haline geldiği gösterilmelidir.
- **Seviye ve Destekleme:** Dil öğretiminin seviyeleri daha iyi yapılandırılmalı ve özellikle A2 seviyesinin altındaki öğrencilere yönelik ek destekler sağlanmalıdır. Bu şekilde, tüm öğrenciler eşit fırsatlarla dil becerilerini geliştirme şansı bulacaktır.

Dil Öğretiminde Karşılaşılan Temel Problem ve Engeller

Tespitler:

- **Kalabalık Sınıflar:** Kalabalık sınıflarda dil öğretimi verimsiz oluyor. Bu durum, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır.
- **Psikolojik Engeller:** Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları psikolojik engeller (özellikle hata yapma korkusu) önemli bir bariyer oluşturuyor. Bu tür bariyerlerin ortadan kaldırılması, öğrencilerin gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.
- **Ölçme ve Değerlendirme:** Tek tip sınavlar ve ortak değerlendirme sistemleri, öğrencilerin bireysel gelişimlerini doğru bir şekilde yansıtamamaktadır.

Öneriler:

- **Sınıf Mevcutlarının Azaltılması:** Kalabalık sınıfların verimsizliğini ortadan kaldırmak için dil derslerinde sınıf mevcudu sınırlandırılmalıdır. Bu sınıflar 15 kişiyi geçmemeli. Etkileşime olanak sağlayan sınıf ortamı, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmenin en etkili yoludur.
- **Psikolojik Bariyerlerin Kaldırılması:** Öğretmenler, dil öğrenme sürecinde öğrencilerin hata yapma korkusunun ortadan kaldırılması için öğrencilere güvenli bir öğrenme ortamı sunmalı ve onları cesaretlendirmelidir.
- **Bireyselleştirilmiş Değerlendirme:** Tek tip sınavlar yerine, öğrencilerin bireysel gelişimlerini yansıtan daha esnek ve kişiselleştirilmiş değerlendirme sistemleri geliştirilmelidir. Akran değerlendirmesi gibi yöntemler, öğrencilerin daha objektif bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanıyacaktır.

Dil Öğrenme Motivasyonu ve Hedef Belirlemenin Dil Öğrenimine Etkisi

Tespitler:

- **Motivasyon ve Hedef Belirleme ile Dil Öğrenme Başarısı:** Dil öğreniminde en önemli unsurlardan biri, öğrenmeye yönelik net bir hedefin bulunmasıdır. Hedef eksikliği, öğrencilerin motivasyonunu düşürmekte ve bu durum dil öğrenimini olumsuz etkileyen temel etkenlerden biri haline gelmektedir. Öğrenciler, dil öğrenme sürecine net ve kişisel hedeflerle başladıklarında motivasyonları artmakta, bu da öğrenme başarılarını önemli ölçüde yükseltmektedir. Özellikle yabancı dil eğitiminin yoğun olduğu okullarda, öğrencilerin yurt dışında eğitim alma gibi büyük hedeflere sahip olmaları, başarılarını destekleyen önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.
- **Erken Yaşta Dil Öğrenmede Motivasyon Eksikliği:** Özellikle ilkokul düzeyinde öğrencilerin dil öğreniminin gerekliliğini ve faydalarını kavrayamamaları, öğrenme sürecine karşı motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir. Dil öğrenme motivasyonunun eksikliği, öğrencilerin uzun vadeli başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir.
- **Özel ve Devlet Okulu Etkisi:** Liseye geçişte özel okullardan gelen öğrenciler, genellikle daha yüksek dil seviyeleriyle gelmekte ve daha belirgin hedeflerle ilerlemekte; bu durum, farklı okul türlerinden gelen öğrenciler arasında kayda değer bir eğitim farkı oluşturmaktadır.

Öneriler:

- **Kişisel Hedefler Belirlenmesi:** Dil öğrenme sürecinin başlangıcında öğrencilere ulaşılabilir hedefler konulmalı ve bu hedefler, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde şekillendirilmelidir. Belirli bir dilde yeterlilik hedefi belirlemek, öğrenci başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.
- **Okul ve Öğrenci Profili Arasındaki Farkların Azaltılması:** Devlet ve özel okullar arasındaki dil seviyesi farkı, eğitimde eşitlik ilkesini zedelemektedir. Bu farklılıkların azaltılması için özel okullarda kullanılan eğitim yöntemleri ve materyaller, devlet okullarına da uyarlanmalıdır.
- **Motivasyon Stratejileri ve Etkinlikler:** Öğrencilere yıl sonu gösterileri gibi dil pratiği yapabilecekleri etkinlikler sunulmalı ve onlara somut hedefler gösterilmelidir. Dil öğrenmenin sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel kazanımlar sağladığına dikkat çekilmelidir.
- **Motivasyon Artışı İçin Gerçek Yaşam Bağlantıları:** Öğrencilerin dil öğrenme sürecine olan ilgisi, günlük hayatta karşılaşılabilecekleri dil kullanım senaryoları (havalimanı, kafe, turistik bölgeler vb.) ile ilişkilendirildiğinde artacaktır. Ayrıca, diyalekt platformlarının görsel ve interaktif unsurlarla güçlendirilmesi, öğrencilerin ilgisini çekecek ve dil öğrenimini daha cazip hale getirecektir.

Etkili Dil Öğrenimi İçin Yenilikçi Öğretim Yöntemleri ve Günlük Hayatla Bağlantı

Tespitler:

- **Oyunlaştırma Yöntemleri:** Dil öğrenme sürecinin etkili olması için, derslerin öğrenciler için eğlenceli ve ilgi çekici hale getirilmesi önemlidir. Özellikle ilkokul döneminde, oyunlaştırma stratejileri öğrencilerin dil öğrenimine aktif katılımını artırabilir.
- **Günlük Hayatta Dil ile Temas:** Dil öğretimi, öğrencilerin kazandıkları dil becerilerini gerçek hayatta kullanabilmeleriyle değer kazanır. Bu süreçte, ders içeriklerinin yanı sıra videolar, podcastler, çevrimiçi kaynaklar, sosyal medya ve forumlar gibi çeşitli araçlar da kullanılabilir. Bu araçlar, öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşabilecekleri günlük dil uygulamalarını simüle etmelerini, günlük dil kullanımını öğrenmelerini ve farklı aksanlarla tanışmalarını sağlar.
- **Öğrencinin Katılımı ve Sorumluluk:** Öğrencilerin dil öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak için, onlara sorumluluk bilinci kazandırılmalıdır. Aynı zamanda veliler de öğrencilerin sorumluluk alması ve süreçle ilgili destek olmaları konusunda teşvik edilmelidir.

Öneriler:

- **Etkili Oyunlaştırma:** Oyunlaştırma teknikleri, dil öğrenimini daha eğlenceli ve etkileşimli hale getirebilir. Öğrencilerin grup çalışması yaparak dil becerilerini geliştirebileceği etkinlikler, dil öğrenme sürecini hızlandıracaktır.
- **Dil Kullanımını Günlük Hayata Taşıma:** Dil öğretiminde etkili sonuçlar elde etmek için, öğrencilerin günlük hayatla doğrudan temas kurabilecekleri çok yönlü bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır. Bu amaçla, derslerde gerçek hayattan örnekler içeren videolar ve podcastlerin düzenli kullanımı teşvik edilmeli; ayrıca öğrencilerin sosyal medya ve forumlarda aktif olarak yer alması sağlanmalıdır. Öğrenciler, bu araçlar aracılığıyla dili çeşitli bağlamlarda deneyimleyerek hem dil becerilerini hem de kültürel farkındalıklarını geliştirebilirler. Eğitimciler, bu süreci desteklemek için interaktif etkinlikler ve rehberlik sağlayarak öğrencilerin öğrendiklerini pratikte kullanmalarını kolaylaştırmalıdır.
- **Katılım ve Sorumluluk Bilinci:** Öğrenciler, dil öğrenme sürecine aktif katılacak şekilde motive edilmelidir. Velilerin de sürece dahil edilmesi, öğrenci başarısına doğrudan katkı sağlar. Öğrencilere sorumluluk vererek öğrenme süreçlerinde daha fazla sahiplenme sağlanmalıdır.

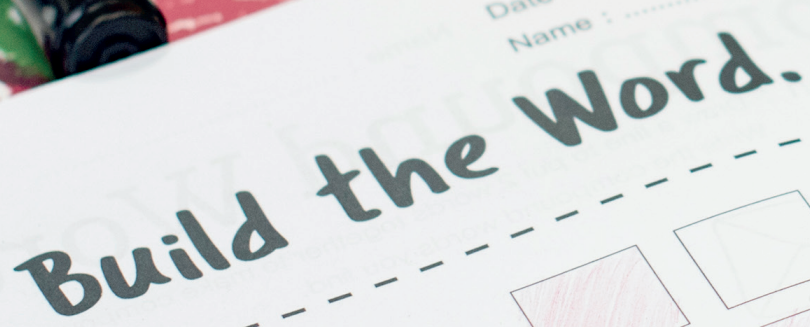
Dil Öğretiminde Yapay Zeka ve Teknoloji Kullanımı

Tespitler:

- **Yapay Zeka ve Teknolojik Araçların Kullanımı:** Yapay zeka tabanlı araçlar, öğrencilerin dil öğrenme sürecindeki endişelerini azaltmada etkin bir araçtır. Ancak, bu araçların daha etkili ve öğrenci odaklı bir şekilde kullanılmamaktadır. Öğrenciler yapay zeka araçlarını çoğunlukla pedagojik amaçtan uzak, yalnızca “cevap alma” odaklı kullanmaktadır.
- **Pedagojik Dönüşüm Eksikliği:** Yapay zeka entegrasyonunda “eskinin dijitale aktarılması” yaklaşımı hakim olup, pedagojik dönüşüm eksik kalmaktadır.
- **Araçların Yetersizliği ve Yaş Uygunluğu:** Kullanılan uygulamalar (örneğin Dialekt) güncellik, görsellik ve etkileşim açısından yetersiz kalmaktadır.
- **Dijital Uygulamaların Yaş Grubuna Uygunluk:** Dialekt gibi İngilizce öğretimine yönelik hazırlanan dijital uygulamalar özellikle küçük yaş grupları için uygun değil; ancak ortaokul düzeyinde işe yarayabilir.

Öneriler:

- **Hata Korkusunun Aşılması:** Yapay zeka, öğrencilere kişiselleştirilmiş geri bildirimler sunarak hata yapma korkusunu azaltma ve öğrenme sürecinde özgüven kazandırma amaçlarıyla kullanımı faydalı olacaktır.
- **Pedagojik Uyum:** Yapay zeka araçları, yalnızca doğru cevap vermek yerine; öğrencilerin düşünme, analiz ve problem çözme becerilerini geliştirecek şekilde öğretim hedeflerine uygun içerik ve işlevlerle yeniden yapılandırılmalıdır.
- **Süreç Odaklı Öğrenme:** Öğrencilerin yapay zeka ile etkileşimlerinde, komut tasarımı ve sonuç değerlendirme gibi süreçlere odaklanan etkinlikler geliştirilmelidir.
- **Beceri Geliştirme:** Öğrencilere yapay zeka sistemlerine etkili komut verme ve gelen yanıtları yorumlama becerileri kazandıracak rehberlik sağlanmalıdır.
- **Araç Çeşitliliği ve Derslere Etkin Entegrasyon:** Yaş ve gelişim düzeylerine uygun görsel, oyun temelli ya da analitik ve problem çözmeye yönelik yapay zeka uygulamaları seçilmeli; bu teknolojiler öğretmen ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkin destek verecek şekilde entegre edilmelidir. Örneğin, öğretmenlerin ders hazırlığı, ders içeriği oluşturma gibi durumlarda yapay zeka gibi araçlardan destek alması, verimli bir dil öğrenimi için faydalı olabilir. Bu doğrultuda, öğretmenler güncel hizmet içi eğitimlerle desteklenmelidir.

sun

Cat

Run

Ten

Fun

Bat

5 Kilit Sorun, 5 Hızlı Eylem Önerisi

1. Motivasyon Eksikliği, Öğrenmenin Kalıcılığını Engelliyor

Öğrenciler, dil öğrenme sürecinde bu becerinin kendileri için ne işe yarayacağını kavrayamadıklarında motivasyonlarını hızla kaybediyor. Özellikle ilköğretim düzeyinde yabancı dil öğrenimine yönelik somut hedeflerin olmaması, öğrenmenin anlamını zayıflatıyor. Aynı zamanda, İngilizce derslerinin yalnızca kelime öğretmekle sınırlı kalması, öğrencilerin derse olan ilgisini düşürüyor. Bir başka etken ise, öğrencilerin günlük hayatta öğrendikleri dili kullanacakları bir alanın bulunmamasıdır. Sertifika programları, uluslararası projeler, kültürel deneyimler gibi dışsal motivasyon kaynakları başarıyı doğrudan etkiliyor.

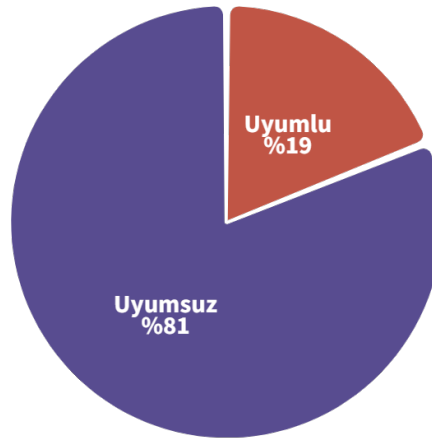
Öneri: Yaş düzeyine uygun hedef yapıları oluşturulmalı; proje, dil kulübü, kültürel etkinlikler, yaz okulu gibi ortamlarla öğrenmeye anlam kazandırılmalıdır.

2. Müfredat ve Materyal İçerikleri Güncellikten ve İşlevsellikten Uzak

MEB kitaplarında kullanılan kelime sayısı sınırlı (4844 kelime) ve içerikler CEFR (Diller için Ortak Avrupa Referans Çerçevesi) ile yalnızca %19 oranında örtüşüyor. Bu düşük uyum, kitapların çağdaş dil kullanımını ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğunu gösteriyor. Kitaplar yaş grubuna uygun değil, özellikle ilköğretim seviyesindeki kitaplar görsellik ve etkileşim açısından da zayıf. İkinci yabancı dillerde (örneğin; Japonca, Arapça) ise materyaller dilin güncel kullanımını yansıtmıyor.

Öneri: Müfredat ve materyaller, çağdaş dil kullanımını temel alan, yaşa ve bağlama uygun, otantik içeriklerle yenilenmelidir.

Şekil 1. MEB'in İngilizce Kitaplarındaki Kelime Sayısının CEFR ile Uyumu (%)

3. Sınıf Mevcudu ve Güvenli Öğrenme Ortamı Öğrenmeyi Belirliyor

Kalabalık sınıflarda öğrenciler konuşmaktan çekiniyor, hata yapma korkusu baskın hale geliyor. Akranları tarafından yargılanacağını düşünmek öğrencinin geri planda kalmasına sebep oluyor. Haliyle, öğrenme iklimi güvene dayalı olmadığına dil üretimi ciddi biçimde sekteye uğruyor. Bu durumda, öğretmenin hata yapmanın normal olduğunu ve bunun öğrenmenin bir parçası olduğunu vurgulaması önemli. Sınıf mevcutları azaldıkça katılım ve başarı artıyor.

Öneri: Ortalama 15 kişilik sınıf yapıları oluşturulmalı, seviye temelli gruplandırmalar uygulanmalı, öğretmenler sınıfta psikolojik güven inşa eden bir atmosfer oluşturmalı, öğrencilerin birbirini destekleyeceği ve birlikte dil becerilerini geliştireceği uygulamalara yer verilmelidir.

4. Hazırlık Sınıfı ve Yoğunlaştırılmış Modeller Dil Kazanımı için Kritik

2. sınıftan itibaren başlayan yaklaşık 1000 saatlik günlük yabancı dil eğitimi sonucunda öğrenciler çoğunlukla A1 seviyesini dahi aşmıyor. Hazırlık sınıflarının kaldırılması, dil edinimindeki zorluğu daha da derinleştiriyor. Düzenli ve yoğun bir dil eğitiminden yoksun olmak dil becerilerinin gelişmesini sekteye uğratiyor. Özel okullarda uygulanan yoğunlaştırılmış modellerin daha etkili olduğu gözlemleniyor.

Öneri: Hazırlık sınıfı uygulamaları isteğe bağlı ve yoğunlaştırılmış şekilde yeniden yapılandırılmalı; dil becerilerini hızlı ve etkili bir şekilde geliştirmeyi amaçlayan hedefe yönelik, sürdürülebilir programlar geliştirilmelidir.

5. Yapay Zeka ve Dijital Araçlar Etkili Kullanılmıyor

Öğrenciler yapay zekayı yalnızca “doğru cevaba ulaşmak” amacıyla kullanmakta; süreç odaklı düşünme, çıktı analizi, öz-yansıtma (kendi öğrenme sürecini değerlendirme) gibi öğrenme becerileri desteklenmemektedir. Kullanılan araçların çoğu yaş gruplarına uygun değil; etkileşim ve oyunlaştırma eksikliği, öğrenme deneyimini sınırlıyor. Bu durum, öğrencilerin dilde derinleşmesini ve öğrenmeyi daha etkili bir şekilde içselleştirmelerini engellemektedir.

Öneri: Yapay zeka araçları ve dijital içerikler, pedagojik hedeflere uygun biçimde yeniden tasarlanmalı; yaş grubuna özel, etkileşimli, oyunlaştırılmış özelliklerle zenginleştirilerek öğrenme süreçlerine etkin şekilde entegre edilmelidir.

Sonuç

Türkiye’de yabancı dil eğitimi, uzun yıllardır zorunlu eğitim sisteminin bir parçası olmasına karşın, mevcut yapısı ve uygulamalarıyla öğrencilerin dil yeterliklerini geliştirmesinde yetersiz kalmaktadır. Mevcut model, öğrenciyi merkezine almayan, pedagojik olarak parçalı, içerik bakımından güncelliğini yitirmiş ve değerlendirmenin yalnızca ölçüm işlevine indirgenmiş bir yapıya sahiptir.

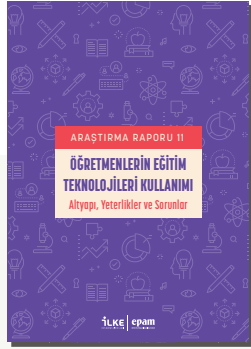
Bu çalıştayın çıktıları, yabancı dil öğretiminin yalnızca süre ve materyal düzenlemesiyle değil, çok katmanlı bir eğitim reformu anlayışıyla ele alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Dil öğreniminin psikolojik güvenlik, pedagojik donanım, dijital yeterlik, kültürel bağ kurma ve bireyselleştirilmiş hedef yapılarına dayandırılması kaçınılmazdır.

Türkiye’nin küresel ölçekte rekabet gücünü artırabilmesi, bireylerini kültürler arası iletişimde etkin kılabilmesi ve dijital çağın çokdilli gereksinimlerine uyum sağlayabilmesi; ancak anlamlı, esnek ve hedefe yönelik bir yabancı dil eğitim politikası ile mümkündür. Bu bağlamda, dil öğretiminin her düzeyde yeniden yapılandırılması yalnızca bir eğitim reformu değil, aynı zamanda bir kalkınma stratejisi olarak ele alınmalıdır.

“Zorunlu değil, hedefe yönelik; tek tip değil, esnek; gösterişli değil, işlevsel bir yabancı dil eğitimi”

İlgili Yayınlarımız

Yabancı dil eğitimi, bireylerin günümüz dünyasında kültürlerarası diyalog kurabilmeleri, uluslararası düzeyde etkili iletişim becerileri kazanabilmeleri ve dil yetkinliklerini geliştirebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak Türkiye'deki zorunlu eğitimde uygulanan yabancı dil öğretim yöntemleri, genellikle etkili eğitim yaklaşımlarından uzak kalmakta; bu da öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde çeşitli zorluklara yol açmaktadır. Müfredatın yeterliliği, öğretmenlerin mesleki donanımı, ölçme-değerlendirme uygulamalarındaki sınırlılıklar ve dijital araçların sınıf içi kullanımındaki eksiklikler, dil öğreniminin verimliliğini etkileyen temel unsurlar arasında yer almaktadır.

Bu rapor, "Zorunlu Eğitimde Yabancı Dil Öğretimi" çalıştayında bir araya gelen eğitimciler ve akademisyenlerin sahadaki gözlemleri ve uzman görüşleri ışığında, yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunları ele almakta ve bu engelleri aşmak için önerilen çözüm yollarını sunmaktadır. Bu çalışma, eğitim politikalarının ve öğretim yöntemlerinin güncellenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Yaşa uygun hedeflerin belirlenmesi, sosyal bağlamların güçlendirilmesi, esnek ve modüler içerik tasarımı ile isteğe bağlı yoğunlaştırılmış yabancı dil programları gibi öneriler sunarak, yabancı dil öğretiminin daha etkili ve sürdürülebilir hale gelmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

📍 Aziz Mahmut Hüdayi Mh. Türbe Kapısı Sk. No:13 Üsküdar / İst.

🌐 ilke.org.tr

☎ +90 216 532 63 70

@ bilgi@ilke.org.tr

© 2020 ilkevafı